

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«28» липня 2022 року

№ 60/9-р/к
м. Київ

справа № 903/42-р-02-06-15

*Про закриття провадження
у справі*

Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 903/42-р-02-06-15 розпочатої за ознаками вчинення порушення комунальним підприємством «Броваритепловодоенергія» (07400, Київська область, м. Бровари вул. Грушевського, буд. За; ідентифікаційний код юридичної особи - 13711949) (надалі – КП «Броваритепловодоенергія», Підприємство) законодавства про захист економічної конкуренції та подання Другого відділу досліджень та розслідувань Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України від 06.07.2022 № 60-03/62п,

ВСТАНОВИЛА:

Північним міжобласним територіальним відділенням Антимонопольного комітету України (попередня назва - Київське обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України) (надалі – Відділення) з метою виконання завдань, покладених на Відділення Законом України «Про Антимонопольний комітет України», а також у зв'язку з надходженням звернення депутата Броварської міської ради Сімутіна Р.В. від 26.03.2015 № 46 (вх. Відділення від 30.03.2015 № 01-01-15-С) та заяви гр. Талалай Д.А. від 12.06.2015 б/н (вх. Відділення від 16.06.2015 № 01-10-104-Т) було проведено дослідження щодо дотримання КП «Броваритепловодоенергія» законодавства про захист економічної конкуренції під час надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення у м. Бровари Київської області.

За результатами проведеного дослідження розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 04.06.2015 № 42-р (надалі – Розпорядження) було розпочато розгляд справи № 903/42-р-02-06-15 за ознаками вчинення КП «Броваритепловодоенергія» порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку надання послуг з централізованого водопостачання та водовідведення в межах діючих мереж Підприємства у м. Бровари Київської обл., що могло призвести до ущемлення інтересів споживачів та було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цьому ринку.

Листом від 05.06.2015 № 02-06/1174 Відділенням було направлено на адресу КП «Броваритепловодоенергія» копію Розпорядження.

За результатами збирання та аналізу доказів у вказаній справі встановлено наступне.

КП «Броваритепловодоенергія» є юридичною особою за законодавством України, має самостійний баланс, печатку, штамп зі своїм найменуванням, фірмові бланки, розрахунковий

та інші рахунки, в т. ч. і валютні рахунки в установах банків. Права і обов'язки юридичної особи Підприємство набуває з дня його державної реєстрації.

Як вбачається із відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, видами діяльності КП «Броваритепловодоенергія» за КВЕД є: 35.30 постачання пари, гарячої води та кондиційованого повітря (основний); 71.20 технічні випробування та дослідження; 33.20 установлення та монтаж машин і устаткування; 36.00 забір очищення та постачання води; 37.00 каналізація, відведення й очищення стічних вод; 42.21 будівництво трубопроводів.

Тобто, КП «Броваритепловодоенергія» є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Рішенням виконавчого комітету Броварської міської ради від 11.01.2011 № 08 вирішено:

1. Визначити виконавцями житлово-комунальних послуг у житловому фонді територіальної громади м. Бровари – підприємства та організації, предметом діяльності яких є надання відповідних житлово-комунальних послуг та які можуть забезпечити виконання обов'язків, визначених у частині другій статті 21 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» від 24.06.2004 № 1875-IV, зокрема:

1.1 з централізованого опалення, централізованого постачання холодної та гарячої води, централізованого водовідведення – КП «Броваритепловодоенергія».

Відділенням здійснено дослідження становища КП «Броваритепловодоенергія» на ринках надання послуг з централізованого опалення, централізованого постачання холодної та гарячої води, централізованого водовідведення у м. Бровари, де розташовані мережі, які використовуються (експлуатуються) Підприємством для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам), відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та з урахуванням пункту 2.2 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (із змінами) (надалі – Методика), за результатами якого встановлено наступне.

Пунктом 3.1 Методики визначено, що об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який(які) випускається(ються), постачається(ються), продається(ються), придбавається(ються) (використовується(ються), споживається(ються)) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

Тобто, **об'єктом** для визначення монопольного (домінуючого) становища є:

- КП «Броваритепловодоенергія»;
- послуги з централізованого опалення;
- послуги з централізованого постачання холодної води;
- послуги з централізованого постачання гарячої води;
- послуги з централізованого водовідведення.

Згідно з пунктом 4.4. Методики перелік товарів, щодо яких має визначитися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її територій і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

Товаром у розумінні абзацу дванадцятого статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та згідно з пунктом 4 Методики є послуги з централізованого опалення, централізованого постачання холодної та гарячої води, централізованого водовідведення.

Пунктом 1.3. Методики визначено, що споживач – юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).

Споживачами КП «Броваритепловодоенергія» у межах м. Бровари Київської області є юридичні та/або фізичні особи, які отримують або мають наміри отримати послуги з централізованого опалення, централізованого постачання холодної та гарячої води, централізованого водовідведення.

Відповідно до пункту 1.3. Методики ринок товару (товарний ринок) – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.

Пунктами 5.1. та 5.2. Методики визначено, що товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.

Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:

- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
- подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
- наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
- відсутність суттєвої різниці в цінах;
- взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.

За визначенням термінів, наведених у пункті 2 Правил надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630:

○ *централізоване опалення* – послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у забезпеченні нормативної температури повітря у приміщеннях квартири (будинку садибного типу), яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем теплопостачання;

○ *централізоване постачання холодної та гарячої води* - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у холодній та гарячій воді, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових систем холодного та гарячого водопостачання;

○ *централізоване водовідведення* - послуга, спрямована на задоволення потреб споживача у відведенні стічних вод, яка надається виконавцем з використанням внутрішньобудинкових централізованих систем водовідведення.

Послуги з централізованого опалення, централізованого постачання холодної та гарячої води, централізованого водовідведення за показниками взаємозамінності, подібності призначення, споживчих властивостей, умов використання товару не мають еквівалентних товарів-замінників.

У зв'язку з чим, **товарними межами** ринків, які досліджуються, є послуги з централізованого опалення, централізованого постачання холодної та гарячої води, централізованого водовідведення.

Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначається шляхом встановлення мінімальної території, за межами якої, з точки зору споживача, придбання товару є неможливим або недоцільним.

Згідно з пунктом 1.3. Методики територіальними межами ринків є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої споживач

може задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.

Внаслідок технологічних особливостей процесу надання вказаних вище послуг, споживачі не можуть за звичайних умов легко перейти до споживання аналогічних послуг іншого суб'єкта господарювання, що, можливо, здійснює діяльність на території відповідного населеного пункту, оскільки кожен із таких суб'єктів здійснює діяльність у межах саме тих мереж, які йому належать (на праві власності, користування). Прокладення ж інших теплових мереж – поряд з існуючими, є економічно недоцільним, оскільки потребує витрачання значних матеріально-фінансових ресурсів.

Отже, **територіальними межами** ринків надання послуг з централізованого опалення, централізованого постачання холодної та гарячої води, централізованого водовідведення є територія в межах м. Бровари, де розташовані мережі, що використовуються (експлуатуються) Підприємством для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам).

Відповідно до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

Часовими межами зазначених ринків визначено проміжок часу з січня 2015 року (період з якого КП «Броваритепловодоенергія» уклало зі споживачами договори про надання послуг з централізованого опалення, централізованого постачання холодної та гарячої води, централізованого водовідведення, які не відповідають типовому договору) по грудень 2020 року (дата прийняття наказу КП «Броваритепловодоенергія» про затвердження публічних договорів про надання послуг та публікації їх на вебсайті КП «Броваритепловодоенергія»), тобто проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.

Пунктом 1.3. Методики визначено, що бар'єри вступу на ринок – обставини, що перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних умовах із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

Бар'єрами вступу на дані ринки потенційних конкурентів є, зокрема: економічні обмеження, пов'язані з необхідністю залучення значних фінансових ресурсів для придбання відповідного обладнання для організації надання послуг з централізованого опалення, централізованого постачання холодної та гарячої води, централізованого водовідведення, адміністративні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання відповідних ліцензій, побудови (модернізації) відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.

Відповідно до пункту 9.1. Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

Згідно із статтею 1 Закону України «Про природні монополії» *природна монополія* – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат на виробництво на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництв), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

Відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії» до сфери природних монополій, належать, зокрема централізоване водопостачання, централізоване водовідведення, транспортування теплової енергії.

Згідно з статтею 1 Закону України «Про природні монополії» суміжний ринок – це

товарний ринок, що не перебуває у стані природної монополії, для суб'єктів якого реалізація вироблених товарів або використання товарів інших суб'єктів господарювання неможливе без безпосереднього використання товарів, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій.

Відповідно до статті 6 Закону України «Про природні монополії» до суміжних ринків, що регулюються відповідно до цього закону, належить ринок постачання теплової енергії.

Внаслідок технологічних особливостей, ринок послуг з централізованого опалення є монополізованим, конкуренція на ньому відсутня, оскільки є суміжним з ринком транспортування теплової енергії, який знаходиться в стані природної монополії.

Абзацом другим частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.

Отже, КП «Броваритепловодоенергія» за результатами діяльності протягом періоду з січня 2015 року по грудень 2020 року займало монопольне (домінуюче) становище на ринках надання послуг з централізованого опалення, централізованого постачання холодної та гарячої води, централізованого водовідведення в межах м. Бровари Київської області, де розташовані мережі, що використовуються (експлуатуються) Підприємством для надання таких послуг своїм абонентам (споживачам), з часткою 100%.

Відносини на ринках надання послуг з централізованого опалення, централізованого постачання холодної та гарячої води, централізованого водовідведення регулюються Законом України «Про житлово-комунальні послуги» від 24.06.2004 № 1875-IV (надалі – Закон¹), Законом України «Про тепlopостачання», Правилами надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та Типовим договором про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 (надалі – Правила) та іншими нормативними актами.

При цьому, згідно зі статтею 13 Закону¹ залежно від функціонального призначення комунальні послуги поділяються на централізоване постачання холодної води, централізоване постачання гарячої води, водовідведення (з використанням внутрішньобудинкових систем), газопостачання, централізоване опалення, а також вивезення побутових відходів тощо.

Відповідно до абзацу першого частини першої статті 1 Закону¹ *житлово-комунальні послуги* - результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та перебування осіб у жилих і нежилых приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил.

Згідно з абзацом четвертим частини першої статті 1 Закону¹ *виконавець* - суб'єкт господарювання, предметом діяльності якого є надання житлово-комунальної послуги споживачу відповідно до умов договору.

Відповідно до частини першої статті 19 Закону¹ відносини між учасниками договірних відносин у сфері житлово-комунальних послуг здійснюються виключно на договірних засадах.

Пунктом 1 частини третьої статті 20 Закону¹ визначено, що споживач зобов'язаний укладати договори на надання житлово-комунальних послуг, підготовлений виконавцем **на основі типового договору**

Пунктом 3 частини другої статті 21 Закону¹ визначено, що виконавець зобов'язаний підготувати та укласти із споживачем договори на надання житлово-комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов його виконання згідно з **типовим договором**.

Відповідно до частини першої статті 26 Закону¹ істотними умовами договору на надання житлово-комунальних послуг є:

- 1) найменування сторін;

- 2) предмет договору;
- 3) вичерпний перелік житлово-комунальних послуг, тарифи та їх складові на кожну з цих послуг, загальна вартість послуг;
- 4) порядок оплати за спожиті житлово-комунальні послуги;
- 5) порядок перерахунків розміру плати за житлово-комунальні послуги в разі їх ненадання або надання не в повному обсязі, зниження їх якості;
- 6) права та обов'язки сторін;
- 7) порядок контролю та звіту сторін;
- 8) порядок вимірювання обсягів та визначення якості наданих послуг;
- 9) визначення точок розподілу, в яких відбувається передача послуг від виконавця/виробника споживачу;
- 10) порядок обслуговування мереж та розподіл повноважень щодо їх експлуатації та відновлення (ремонту);
- 11) умови доступу в квартиру, будинок, приміщення, на земельну ділянку для усунення аварій, неполадок, огляду мереж, зняття контрольних показників засобів обліку;
- 12) порядок здійснення ремонту;
- 13) відповідальність сторін та штрафні санкції за невиконання умов договору;
- 14) порядок вирішення спорів;
- 15) перелік форс-мажорних обставин;
- 16) строк дії договору;
- 17) умови зміни, пролонгації, припинення дії договору;
- 18) дата і місце укладення договору.

Частиною другою статті 26 Закону¹ передбачено, що договори про надання житлово-комунальних послуг крім істотних умов можуть містити інші умови за згодою сторін. Проте договір не може містити умов, що вводять додаткові види оплати послуг, не передбачені типовими договорами на надання житлово-комунальних послуг, затвердженими Кабінетом Міністрів України.

Пунктом 8 Правил визначено, що послуги надаються споживачеві згідно з договором, який оформляється на основі **типового договору** про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення.

Відповідно до частини четвертої статті 179 Господарського кодексу України, при укладенні господарських договорів сторони можуть визначати зміст договору, зокрема, на основі:

- типового договору, затвердженого Кабінетом Міністрів України, чи у випадках, передбачених законом, іншим органом державної влади, коли сторони не можуть відступати від змісту типового договору, але мають право конкретизувати його умови;

- договору приєднання, запропонованого однією стороною для інших можливих суб'єктів, коли ці суб'єкти у разі вступу в договір не мають права наполягати на зміні його змісту.

Також слід зауважити, що абзацом другим частини 3 статті 6 Цивільного кодексу України передбачено, що сторони в договорі не можуть відступити від положень актів цивільного законодавства, якщо в цих актах прямо вказано про це, а також у разі, якщо обов'язковість для сторін положень актів цивільного законодавства впливає з їх змісту або із суті відносин між сторонами.

Згідно з частиною першою статті 203 Цивільного кодексу України зміст правочину не може суперечити цьому кодексу, іншим актам цивільного законодавства.

Частиною першою статті 648 Цивільного кодексу України передбачено, що зміст договору, укладеного на підставі правового акту органу державної влади, органу місцевого самоврядування, обов'язкового для сторін (сторони) договору, має відповідати цьому акту.

Постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630 затверджено Типовий договір про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення (надалі – Типовий договір).

Разом з тим, з **01.05.2019** був введений в дію в повному обсязі Закон України «Про житлово-комунальні послуги» від 09.11.2017 № 2189-VIII (надалі – Закон²), який істотно змінив принципи відносин, що виникають у процесі надання та споживання житлово-комунальних послуг, а також запроваджує нову термінологію та класифікацію комунальних послуг, вносить зміни в організацію надання комунальних послуг з постачання теплової енергії та постачання гарячої води.

Відповідно до пункту 5 частини першої статті 1 Закону² *житлово-комунальні послуги* - результат господарської діяльності, спрямованої на забезпечення умов проживання та/або перебування осіб у житлових і нежитлових приміщеннях, будинках і спорудах, комплексах будинків і споруд відповідно до нормативів, норм, стандартів, порядків і правил, що здійснюється на підставі відповідних договорів про надання житлово-комунальних послуг.

Згідно з пунктом 2 частини першої статті 1 Закону² *виконавець комунальної послуги* - суб'єкт господарювання, що надає комунальну послугу споживачу відповідно до умов договору.

Відповідно до статті 5 Закону² до житлово-комунальних послуг належать комунальні послуги - послуги з постачання та розподілу природного газу, постачання та розподілу електричної енергії, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення, поводження з побутовими відходами.

Пунктом першим частини другої статті 7 визначено, що індивідуальний споживач зобов'язаний укладати договори про надання житлово-комунальних послуг у порядку і випадках, визначених законом.

Пунктом 2 частини другої статті 8 Закону² визначено, що виконавець комунальної послуги зобов'язаний підготувати та укласти із споживачем договори про надання комунальних послуг з визначенням відповідальності за дотримання умов їх виконання згідно з **типовим договором**.

Відповідно до 12 Закону² надання житлово-комунальних послуг здійснюється виключно на договірних засадах.

Договори про надання житлово-комунальних послуг укладаються відповідно до **типових** або примірних **договорів**, затверджених Кабінетом Міністрів України або іншими уповноваженими законом державними органами відповідно до закону.

При цьому, відповідно до розділу VI прикінцевих та перехідних положень Закону² договори про надання комунальних послуг, укладені до введення в дію цього закону, зберігають чинність на умовах, визначених такими договорами, до дати набрання чинності договорами про надання відповідних комунальних послуг, укладеними за правилами, визначеними цим законом. Такі договори мають бути укладені між споживачами та виконавцями комунальних послуг **протягом одного року з дати введення в дію цього закону**. У разі якщо згідно з договорами про надання комунальних послуг, укладеними до введення в дію цього закону, передбачено більш ранній строк їх припинення, такі договори вважаються продовженими на той самий строк і на тих самих умовах.

Не пізніше як протягом одного року з дня введення в дію цього закону співвласники багатоквартирних будинків незалежно від обраної ними форми управління багатоквартирним будинком зобов'язані прийняти рішення про модель організації договірних відносин з виконавцями комунальних послуг (крім послуг з постачання електричної енергії та природного газу) щодо кожного виду комунальної послуги згідно з частиною першою статті 14 цього закону, а виконавці комунальних послуг - укласти із такими співвласниками договори про надання відповідних комунальних послуг відповідно до обраної співвласниками моделі організації договірних відносин.

У разі якщо співвласники багатоквартирного будинку не прийняли рішення про вибір моделі організації договірних відносин з виконавцем комунальної послуги протягом строку, визначеного в пункті 4 цього розділу, між виконавцем та кожним співвласником укладається індивідуальний договір про надання комунальної послуги відповідно до частини сьомої статті 14 цього закону.

Законом² було передбачено перехідний період (до 01.05.2020) для укладення між споживачами та виконавцями житлово-комунальних послуг нових договорів *(наприклад: укладення договору про надання послуг з постачання теплової енергії замість договору про надання послуг з централізованого опалення)*. Для цього **співвласники багатоквартирних будинків мали обрати одну з моделей організації таких договірних відносин** (індивідуальний або колективний договір, договір із колективним споживачем), шляхом **проведення загальних зборів та направлення протоколу відповідного голосування виконавцю комунальних послуг**.

Однак, у зв'язку з введенням на всій території України карантину, направлено на запобігання виникненню та поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19), було продовжено встановлений Законом² перехідний період (до п'яти місяців з дня завершення карантину).

Також, в подальшому (з 01.05.2021) Законом² було введено можливість укладення між споживачами та виконавцями комунальних послуг індивідуальних договорів, що є публічними договорами приєднання. При цьому, вказані договори мають бути укладені протягом двох місяців з дня набрання чинності рішенням Кабінету Міністрів України про затвердження типових публічних договорів приєднання про надання комунальних послуг та діяти до дати обрання співвласниками багатоквартирного будинку однієї з моделей організації договірних відносин.

Постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830 затверджено Правила надання послуги з постачання теплової енергії та типовий договір про надання послуги з постачання теплової енергії, а постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690 затверджено Правила надання послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення та типовий договір про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення.

Відділенням здійснено порівняльний аналіз договорів про надання КП «Броваритепловодоенергія» послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та технічного обслуговування внутрішньобудинкових систем гарячого і холодного водопостачання, водовідведення, централізованого опалення та ліквідації аварій у внутрішньобудинкових мережах, зокрема договору від 06.05.2015 № 36397, укладеного з гр. Соломончук Є. Г., на відповідність Типовому договору, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630, за результатами якого встановлено наступне.

№	Договір про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та технічного обслуговування внутрішньобудинкових систем гарячого і холодного водопостачання, водовідведення, централізованого опалення та ліквідації аварій у внутрішньобудинкових мережах, укладений з гр. Соломончук Є.Г.	Типовий договір про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення
Тарифи на послуги та їх загальна вартість		
1.	У разі зміни тарифів на послуги та норм споживання послуг, що діяли на момент укладення даного договору, оплата Споживачем наданих йому послуг здійснюється за новими тарифами та нормами споживання з моменту введення	Пункт відсутній

	їх в дію згідно чинного законодавства України без зміни умов договору. Зміни доводяться до відома Споживача у порядку визначеному чинним законодавством України. Зміни приймаються Споживачем безумовно. (пункт 8)	
Порядок розрахунків		
2.	В разі наявності заборгованості сума сплати, яку вносить Споживач, зараховується Виконавцем в рахунок погашення заборгованості попередніх періодів незалежно від зазначених в рахунку (на оплату послуг) призначення платежу. (пункт 19)	Пункт відсутній
Виконавець має право		
3.	Здійснювати перерахунок плати за надані послуги в сторону збільшення в разі неповідомлення «Споживачем» протягом 10 днів з моменту втрати права на пільги за весь період відсутності пільг (пункт 2)	Пункт відсутній
4.	Вносити у односторонньому порядку відповідні зміни до Договору, рахунків, що пов'язані з виявленням нових даних про Споживача, які впливають на розмір платежів (кількість мешканців, розмір опалювальної площі, а також інші випадки зміни кількості спожитих послуг Споживачем). Внесення виявлених змін проводиться на підставі акту обстеження або інших офіційних даних без додаткового узгодження із Споживачем (пункт 3)	Пункт відсутній
5.	Припиняти надання Послуг у разі прострочення оплати понад один місяць до ліквідації заборгованості та оплати Споживачем робіт з припинення та відновлення надання Послуг (пункту 10)	Пункт відсутній
6.	Припиняти надання Послуг без попередження при порушенні вимог користування системами тепло-, водопостачання чи водовідведення (до ліквідації або усунення виявлених порушень та оплати споживачем вартості робіт з припинення та відновлення надання послуг) (пункт 11)	Пункт відсутній

Споживач має право		
8.	Звільнення від плати за послуги у разі їх ненадання (пункт 13)	Звільнення від плати за послуги у разі їх ненадання та отримання компенсації за перевищення строків проведення аварійно-відбудовних робіт
Відповідальність сторін		
9.	За приховування фактів збільшення розміру опалювальної площі, кількості споживачів послуг з водопостачання та водовідведення шляхом сплати «Виконавцю» десятикратної вартості опалення збільшеної та прихованої площі чи збільшення кількості спожитих послуг з водопостачання та водовідведення (пункт 3)	Пункт відсутній
10.	За перешкоджання або недопущення до засобів обліку, до відповідної інженерної мережі представників «Виконавця» для виконання ними службових обов'язків, в тому числі зняття показників засобів обліку – штраф в розмірі середньомісячного нарахування з розрахунку за останні 6 місяців (пункт 5)	Пункт відсутній
11.	За несвоєчасне подання або неподання «Виконавцю» довідок про зміни в кількості споживачів послуг води та зміни опалювальної площі шляхом сплати «Виконавцю» - штраф в розмірі середньомісячного нарахування з розрахунку за останні 6 місяців (пункт 6)	Пункт відсутній
12.	За порушення цілісності пломб на засобах обліку – штраф у розмірі 300 грн. В такому випадку нарахування плати за послуги приводиться згідно норм споживання на 1 мешканця (пункт 8)	Пункт відсутній

Підсумки вищенаведеного порівняльного аналізу свідчать про те, що КП «Броваритепловодоенергія»:

- надало собі право вносити зміни (що можуть впливати на розмір платежів) до договору без узгодження зі споживачем;
- надало собі додаткове право припиняти надання послуг у разі прострочення оплати споживачем, замість стягнення заборгованості в судовому порядку;
- надало собі право обмежувати або припиняти постачання гарячої води, без звільнення споживача від плати за послуги у разі їх ненадання та виплати та/або проведення перерахунку розміру плати за послуги у разі їх надання не в повному обсязі;

- позбавило споживача прав на відшкодування збитків завданих його майну та/або приміщенню, шкоди, заподіяної його життю чи здоров'ю внаслідок неналежного надання або ненадання послуг.

Листом від 24.01.2020 № 01-172 (вх. Відділення від 27.01.2020 № 60-01/286) Підприємство вибірково надало копії договорів зі споживачами послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в межах діючих мережах Підприємства у м. Бровари, які були чинними протягом 2015 – 2019 років, а також повідомило, що зі споживачем Соломончук Є.Г. укладено договір про надання послуг від 06.05.2015 № 36397, зміни та доповнення до якого його сторонами не вносились.

Також слід зазначити, що інші копії договорів, надані КП «Броваритепловодоенергія» до Відділення, містять аналогічні положення.

Отже, з огляду на те, що договори про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та технічного обслуговування внутрішньо будинкових систем гарячого і холодного водопостачання, водовідведення, централізованого опалення та ліквідації аварій у внутрішньо будинкових мережах, укладені КП «Броваритепловодоенергія» із споживачами, не враховують вимог та містять додатковий перелік прав виконавця та обов'язків споживача, що не передбачені Типовим договором, такі дії КП «Броваритепловодоенергія» можуть призводити до ущемлення інтересів споживачів при отриманні ними зазначених послуг.

У випадку ж відсутності конкуренції на відповідному ринку, і, як наслідок, відсутності у споживачів КП «Броваритепловодоенергія» альтернативи щодо придбання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення інакше ніж у Підприємства, вищезазначені дії можуть призвести до настання негативних для споживачів наслідків та були б неможливими за умов існування конкуренції на цьому ринку, оскільки у цьому випадку вони мали б можливість отримати послугу від іншого виконавця.

Статтею 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» визначено, що зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монополієне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

Зловживання монополієм становищем на ринку забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом.

Відповідно до частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» органи Антимонопольного комітету України мають право надавати рекомендації органам влади, органам місцевого самоврядування, органам адміністративно-господарського управління та контролю, суб'єктам господарювання, об'єднанням стосовно припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють.

Отже, дії КП «Броваритепловодоенергія», які полягають у включенні до договорів про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення та технічного обслуговування внутрішньо будинкових систем гарячого і холодного водопостачання, водовідведення, централізованого опалення та ліквідації аварій у внутрішньо будинкових мережах умов, які ущемляють права та інтереси споживачів таких послуг, містять ознаки порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринках надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення в межах діючих мереж Підприємства у м. Бровари Київської обл., що може призвести до ущемлення інтересів споживачів цих послуг, яке було б неможливим за умов існування значної конкуренції на цих ринках.

Враховуючи наведене, з метою припинення дій, які містять ознаки порушення

законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення порушення і умов, що йому сприяють, на підставі статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», керуючись статтею 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», адміністративна колегія Відділення надала КП «Броваритепловодоенергія» обов'язкові для розгляду **рекомендації від 03.03.2020 № 60/4-рк/к** (надалі – Рекомендації) припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом:

1. Укладення договорів:

- про надання послуг з постачання теплової енергії у відповідності до типового договору про надання послуг з постачання теплової енергії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830;

- про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у відповідності до типового договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690.

2. Інформування споживачів, з якими укладені та/або запропоновані проекти договорів про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення, умови яких не відповідають типовому договору «Про надання послуг з централізованого опалення, постачання холодної та гарячої води і водовідведення» затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.07.2005 № 630, про можливість переукладення та/або внесення змін до таких договорів (їх проектів) на предмет відповідності типовому договору.

На виконання Рекомендацій КП «Броваритепловодоенергія» листом від 07.04.2020 № 01-937 (вх. Відділення від 10.04.2020 № 60-01/1378) повідомило Відділенню про те, що у зв'язку введенням постановою Кабінету Міністрів України від 11.03.2020 № 211 (зі змінами) обмежувальних заходів, спрямованих на запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, Рекомендації взято до уваги та КП «Броваритепловодоенергія» гарантує, що вищезазначені договори буде приведено у відповідність вимогам Закону України «Про житлово-комунальні послуги».

У зв'язку з наведеним, Відділенням було направлено на адресу КП «Броваритепловодоенергія» вимогу про надання інформації від 30.07.2021 № 60-02/5590 стосовно виконання Підприємством Рекомендацій.

Листом від 31.08.2021 № 01-1949 (вх. Відділення від 06.09.2021 № 60-01/4481) КП «Броваритепловодоенергія» повідомило Відділення, що:

«1. Кількість укладених КП «Броваритепловодоенергія» письмових договорів про надання послуг з постачання теплової енергії у відповідності до типового договору про надання послуг з постачання теплової енергії затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830, станом на 26.08.2021, становить 1268;

2. Кількість укладених КП «Броваритепловодоенергія» письмових договорів про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення у відповідності до типового договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690, станом на 26.08.2021, становить 5636;

3. За період з 01.05.2019 інформування споживачів про зміни в житлово-комунальній сфері та необхідність обрання моделі договірних відносин здійснюється постійно, зокрема на вебсайті КП «Броваритепловодоенергія», на дошці оголошень в приміщенні підприємства та на дошках оголошень на під'їздах будинків споживачів» (мова оригіналу).

На підтвердження зазначеної інформації КП «Броваритепловодоенергія» надало до Відділення скріншот вебсайту, а також фото дошки оголошень в приміщенні КП «Броваритепловодоенергія» та на дошках оголошень на під'їздах будинків споживачів.

Також, КП «Броваритепловодоенергія» повідомило, що: *«з метою запобігання виникнення і поширення гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої*

коронавірусом SARS-CoV-2, шляхом зменшення контакту між працівниками та споживачами, було прийнято рішення про застосування публічного договору про надання послуг з постачання теплової енергії та договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення» (мова оригіналу), що підтверджується **наказом** КП «Броваритепловодоенергія» від 29.12.2020 № 395 «Про затвердження публічних договорів про надання послуг».

Публічні договори Підприємства з індивідуальним споживачем розміщені на офіційному вебсайті КП «Броваритепловодоенергія» за посиланням: <https://www.brovteplo.com.ua/node/666>. При цьому, Відділенням встановлено, що зазначені договори відповідають типовому договору про надання послуг з постачання теплової енергії, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830, та типовому договору про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 05.07.2019 № 690.

Додатково Відділенням була направлена вимога до КП «Броваритепловодоенергія» від 22.02.2022 № 60-02/1194 з метою встановлення чи чинні договори, які були предметом дослідження Відділення в рамках справи, зокрема із споживачем Соломончук Є.Г. та інші договори, які були надані КП «Броваритепловодоенергія» до Відділення, містять аналогічні положення та з метою встановлення чи були проінформовані споживачі, після надання Рекомендацій, з якими укладені договори, що не відповідають Типовому договору, про можливість переукладення та/або внесення змін до укладених договорів на предмет відповідності Типовому договору.

На виконання вимоги від 22.02.2022 № 60-02/1194 КП «Броваритепловодоенергія» листом від 24.05.2022 № 01-665 (вх. Відділення від 08.06.2022 № 60-01/938) повідомило наступне: *«Враховуючи, що споживачами, в тому числі: співвласниками багатоквартирного будинку 17 по вул. Симона Петлюри в місті Бровари, не прийнято рішення про вибір моделі організації договірних відносин з виконавцем комунальних послуг, до споживачів застосовано вимоги Закону України «Про житлово-комунальні послуги» та укладено публічні договори приєднання.*

Публічні договори приєднання з постачання теплової енергії та гарячої води опубліковані 27.10.2021 на офіційних вебсайтах Броварської міської ради та КП «Броваритепловодоенергія».

Публічний договір приєднання про надання послуг з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення опубліковано 11.02.2022 на офіційних вебсайтах Броварської міської ради та КП «Броваритепловодоенергія».

Опубліковані договори відповідають типовим договорам, які затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 21.08.2019 № 830, від 11.12.2019 № 1182 та від 05.07.2019 № 690.

Оголошення про публікацію публічних договорів приєднання додатково було розміщено на дошках оголошень КП «Броваритепловодоенергія», на під'їздах будинків, квитанціях для всіх споживачів, соціальній мережі Фейсбук на сторінці КП «Броваритепловодоенергія» (мова оригіналу).

Отже, КП «Броваритепловодоенергія» вжило всі необхідні заходи для припинення дій, які містять ознаки порушень законодавства про захист економічної конкуренції, усунення причин виникнення порушення і умов, що йому сприяють.

При цьому у Відділенні відсутня інформація, яка б свідчила, що дії КП «Броваритепловодоенергія» призвели до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції та завдали значних збитків окремим особам чи суспільству.

Відповідно до частини третьої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за умови виконання положень рекомендацій у разі, якщо порушення не призвело до суттєвого обмеження чи спотворення конкуренції, не завдало значних збитків окремим особам чи суспільству та вжито відповідних заходів для усунення наслідків

порушення, провадження у справі про порушення законодавства про захист економічної конкуренції не розпочинається, а розпочате провадження закривається.

Листом від 07.07.2022 № 60-02/1727 на адресу КП «Броваритепловодоенергія» (07400, Київська область, м. Бровари вул. Грушевського, буд. 3а) було направлено копію подання з попередніми висновками за результатами збирання на аналізу доказів у справі № 903/42-р-02-06-15.

Станом на момент прийняття рішення у справі № 903/42-р-02-06-15 заперечень до змісту подання КП «Броваритепловодоенергія» не надало.

Абзацом дванадцятим частини першої статті 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» передбачено, що за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції органи Антимонопольного комітету України приймають рішення, в тому числі, про закриття провадження у справі.

Згідно з абзацом сьомим статті 49 Закону України «Про захист економічної конкуренції» розгляд справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції підлягає закриттю без прийняття рішення по суті, зокрема, якщо є інші підстави, передбачені законом.

У зв'язку з наведеним, керуючись статтями 7, 12, 12¹ і 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами), пунктом 23 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції (Правила розгляду справ), затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

Закрити провадження у справі № 903/42-р-02-06-15.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

**Голова адміністративної колегії -
Голова відділення**

О. ХМЕЛЬНИЦЬКИЙ